

معضل سرفت‌های تعزیری برای دستگاه قضا

بیشترین پرونده‌های ورودی به دادگستری تهران سرفت‌های تعزیری هستند

© مجتبی‌علی‌نژاد

در حوزه پیشگیری از وقوع جرم، قانون تکلیف مشخصی را برای قوه قضائیه تعیین کرده، اما به نظر این حوزه زیاد جدی گرفته نشده‌است. **آمار بالای سرفت‌های تعزیری نمونه‌ای از شکست در حوزه پیشگیری از جرائم است به‌طوری‌که رئیس کل دادگستری استان تهران خبر داده** بخش اعظم پرونده‌های وارده به دادگستری تهران را سرفت‌های تعزیری تشکیل می‌دهد.

■ ■ ■

در سال‌های اخیر گاهی آمارهای پلیس درباره دستگیری سارقان با آمار دستگاه قضایی در این خصوص یکسان نبوده‌است. حتی گاهی فرد سارق در همان مرحله دادسرا آزاد می‌شود، اما افزایش سرفت غیرقابل انکار است.

■ **وسایل نقلیه، رتبه نخست سرفت‌های تعزیری**

طبق آمارهای اداره پیشگیری‌های امنیتی معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه، حدود ۴۰ درصد از سرفت‌های تعزیری کشور مرتبط با وسایل نقلیه است. ۷ درصد از سرفت‌های کشور خودرو، ۸۸ درصد موتورسیکلت و ۲۴ درصد را قطعات، لوازم و محتویات خودرو تشکیل می‌دهد.

با توجه به گستره بزرگ جغرافیایی تهران و به تبع آن افزایش وقوع سرفت خودرو در این کلانشهر، حدود ۳۷درصد از سرفت خودروی کشور در استان تهران رخ می‌دهد. ضمن اینکه بیش از ۹۰درصد از سرفت‌های خودروی کشور مربوط به سرفت محصولات دو شرکت بزرگ خودروسازی داخلی است.

وجود نداشتن ابزارهای کنترلی مناسب و مراقبت‌های پس از آزادی از زندان در خصوص سارقان حرفه‌ای و سابقه‌دار هم از مصادیق دامن زدن به افزایش سرفت

است. بنا بر ضرورت و اولویت‌های تعیین شده در اداره پیشگیری‌های امنیتی قوه قضائیه در سال جاری، این اداره برنام‌های با عنوان «مداخلات انتظامی وضعی کاهنده در راستای پیشگیری از سرفت اتومبیل» با همکاری بخش‌های تخصصی حوزه سرفت در نیروی انتظامی را در دستور کار خود قرار داده‌است.

هر سرفتی که شرایط حد را نداشته باشد، سرفت تعزیری است که خود دو نوع است: سرفت تعزیری ساده و سرفت تعزیری مشدد.

■ **قانون چه می‌گوید؟**

سرفت تعزیری ساده در ماده ۶۶۱ بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ آمده و بر اساس آن به صورت علنی و با ربودن مال غیر بدون علم، اطلاع و رضایت صاحب مال انجام می‌شود. مجازات آن هم کمترین مجازات سرفت یعنی سه ماه و یک روز تا دو سال حبس و تا ۷۴ ضربه شلاق است.

سرفت مشدد هم به هر نوع سرفتی می‌گویند که با یک یا چند عامل از عوامل تشدید مجازات بوده و مجازات آن شدیدتر از مجازات سرفت ساده باشد و شرایطی نیز داشته باشد که در قانون آمده باشد.

عوامل تشدید مجازات که در مواد ۶۵۱ تا ۶۶۰ بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۵ بیان شده، شامل سرفت در شب، تعدد سارقان، سرفت مسلحانه، بالا رفتن از دیوار، شکستن حرز، استفاده از عنوان با لباس مستخدم دولت، مأمور دولتی قلنداد کردن، به کار بردن کلید ساختمنی، سرفت از محل مسکونی، سرفت همراه با آزار یا تهدید، سرفت از محل اجرای عمومی، مستخدم، شاگرد و کارگر بودن سارق، سرفت به اقتضای شغل، کیف‌زنی یا جیب‌بری و امثال آن، سرفت در مناطق بحرانی و سرفت آب، برق، گاز و تلفن است.

■ **عزم جدی در حوزه پیشگیری**

در همین خصوص رئیس کل دادگستری استان تهران در نشست شورای معاونین دادگستری که با دستور کار اجرای مصوبات اولین جلسه رئیس قوه قضائیه با مسئولان عالی قضایی تشکیل شد، گفت: «در موضوع پیشگیری از وقوع جرم، قانون تکلیف معینی را برای قوه قضائیه مشخص کرده و لازم است فراتر از فعالیت‌های علمی و نظری به پردازش به‌صورت اجرایی به آن بپردازیم؛ مانند پیشگیری از سرفت‌های تعزیری که بخش اعظم از پرونده‌های وارده به دادگستری تهران را تشکیل می‌دهد.» محمدجواد حشمتی مهنذب، به اهمیت پیشگیری از وقوع جرم اشاره کرد و گفت: «در حال حاضر در دادگستری استان تهران در سه ماهه ابتدایی سال شاهد رشد ۱۸ درصدی پرونده‌های وارده هستیم که این موضوع عزم جدی در حوزه پیشگیری از وقوع جرم را برای تغییر وضعیت فعلی و کاهش پرونده‌های وارده با بهره‌گیری از روش‌های علمی و نوین و عملیاتی می‌طلبد.»

■ **مامئنی برای فعالیت مجرمان**

ابوالفضل سلیمانی با بیان اینکه بیش از ۸۰ درصد از سرفت‌ها در هفته نخست منجر به کشف می‌شود، افزود: «آمارها حاکی از آن است که حدود ۲۰درصد از سرفت‌ها در ۲۴ ساعت اول و در حالی که قطعاتی از آن به سرفت رفته است کشف می‌شود و اگر سهم تعزیر براساس قانون از حداقل و حداکثر مجازات به می‌شود که بیش از ۸۰درصد از خودرها در هفته اول کشف می‌شوند. انگیزه سارق در واقع سرفت قطعات و لوازم خودرو یا استفاده از وسیله نقلیه برای ارتکاب به سرفت مجرمان بوده‌است.»

این مقام مسئول مهم‌ترین علل سرفت خودرو و سرقت‌های اخیر افزایش چشمگیری داشته‌است. این افزایش موجب شده تعداد سرفت‌های تعزیری در استان تهران در هفته اول (الحاظ کنیم دیده این مقام مسئول مهم‌ترین علل سرفت خودرو و سرقت‌های اخیر افزایش چشمگیری داشته‌است. این افزایش موجب شده تعداد سرفت‌های تعزیری در استان تهران در هفته اول (الحاظ کنیم دیده این مقام مسئول مهم‌ترین علل سرفت خودرو و سرقت‌های اخیر افزایش چشمگیری داشته‌است. این افزایش موجب شده تعداد سرفت‌های تعزیری در استان تهران در هفته اول (الحاظ کنیم دیده

نگاه علم حقوق به بحث تابعیت در ایران

آن فرد متولد شود تابعیت همان کشور را می‌گیرد و کشورهای مثل: کانادا، امریکا، مکزیک، برزیل و... مبتنی بر سیستم خاک هستند.

نکته مهم در خصوص بحث تابعیت این است که بین تابعیت و اقامت تفاوت زیادی وجود دارد. اقامت در لغت به معنای سکونت کردن و منزل است و تابعیت در لغت به معنای پیرو بودن است و تبعه شخصی است که عضو جمعیت اصلی یک دولت باشد. به طور کلی با گرفتن تابعیت، اقامت هم به‌دست می‌آید اما صرف داشتن اقامت به معنی داشتن یا کسب تابعیت نیست. یکی از تفاوت‌های مهم تابعیت و اقامت این است که اصولاً در حقوق بین‌الملل تابعیت قابلیت اسقاط ندارد البته هستند کشورهایی که استثناً بر این اصل دارند، ولی در مقابل در مورد اقامت این امکان وجود دارد که شخص به عنوان یک عنصر نامطلوب شناخته شود یا در صورتی که مرتکب جرمی شود یا به دلایل قانونی دیگر اقامت از آن فرد سلب می‌شود.

در قانون مدنی ایران از ماده ۹۷۵ تا ماده ۹۹۱ درباره تابعیت اشخاص حقیقی مطالبی گفته شده‌است ولی در مورد تابعیت اشخاص حقوقی تا حدودی قانونگذار ما سکوت کرده‌است، اما با این حال در خصوص تابعیت اشخاص حقوقی مثل شرکت‌ها باید گفت تابعیت ملکیتی را دارند که اقامتگاه آنها در آن کشور باشد، در قانون تجارت ما گفته شده که منظور از اقامتگاه جایی است که محل اداره شرکت در آنجا قرار دارد، بنابراین شخص حقوقی تابعیت کشوری را دارد

نگاه

دانشگاه مأموریت محور

■ **احمد منصوری***

قدمت رشته حقوق و علوم قضایی را می‌توان به اولین تمدن‌های بشری نسبت داد، چراکه همیشه در همه تمدن‌ها افرادی وجود داشته‌اند که به قضاوت و حل اختلافات میان مردم پرداخته‌اند. علوم قضایی که امم از رشته حقوق است، در ایران اما با پابندی و اصول و موازین انقلاب اسلامی، عمده به اندازه ۳۸سال دارد و بیش از چند دهه از پیدایش آن نمی‌گذرد.

در سال ۱۳۵۶ بود که وزارت دادگستری مکلف شد برای تأمین کادر مورد نیاز بخش قضایی کشور با همکاری آموزش عالی اقدام به تأسیس «دانشکده علوم قضایی و خدمات اداری دادگستری» کند. با وقوع انقلاب اسلامی هر چه جلوتر می‌رفتیم وجود نیروهای مؤمن و متعهد بیش از پیش احساس می‌شد. این دانشگاه نهایتاً در سال ۱۳۶۱ با تلاش‌های فراوان شهید گرانقدر آیت‌الله دکتر بهشتی تأسیس شد و اولین گروه دانشجویان خود را پذیرفت و تا به امروز به تربیت دانشجویان و قضاوت و اسنادت بسیاری پرداخته‌است.

به جرت می‌توان گفت از جمله دستاوردهای ارزشمند انقلاب کبیر اسلامی، تشکیل دانشگاهی مأموریت محور و با رسالت تربیت و پرورش نیروهای مؤمن، متعهد، انقلابی و عالم برای دستگاه قضایی کشور است و به ندرت پیدا می‌شود که دانش آموز رشته انسانی آوازه دانشگاه علوم قضایی را شنیده باشد.

براساس آخرین آمارها، حدود نیمی از قضات کشور، ۶۵درصد رؤسای دادگستری شهرستان ها، ۶۵درصد قضات دیوان عالی کشور، ۴۰ درصد قضات دادسرای انتظامی قضات، ۵۸درصد قضات دیوان عدالت اداری، ۵۷درصد قضات دادگاه‌های تجدید نظر و ۴۵درصد از رؤسای دادگستری کل استان‌ها از فارغ‌التحصیلان دانشگاه علوم قضایی هستند.

هم‌اکنون اکثریت دانش آموختگان این دانشگاه در کسوت قضا و بعضاً در مشاغل دیگر نظیر استاد دانشگاه، نماینده مجلس، وکیل دادگستری و کارشناسان سازمان‌های وابسته به قوه قضائیه و مانند آن مشغول انجام وظیفه هستند. به این ترتیب صرف‌نظر از برخی مدیران قوه قضائیه بیش از نیمی از قضات کشور فارغ‌التحصیل این دانشگاه هستند.

در سال‌های اخیر انگیزه دانش‌آموزان به خصوص رشته‌های برتر و نخبگان کمتور سراسری برای ورود به این دانشگاه و در نهایت جذب شدن در دستگاه قضایی بیش از پیش افزایش یافته‌است و هر ساله تبه‌های تک رقمی و دو رقمی بسیاری طلب ورود به این دانشگاه هستند که در شرکت در گزینش و داشتن صلاحیت‌های لازم جواز ورود به این طبق علمی و تخصصی رشته حقوق و یکی از ارکان اجرایی مهم جمهوری اسلامی و دستگاه قضایی را پیدا کنند.

سیاست دانشگاه در سال‌های اخیر از پذیرش دانشجوی بورسیه، نخبه‌گزینی و پذیرش تبه‌های برتر از مؤمن سراسری که دارای صلاحیت قضایی باشند، است. فارغ‌التحصیلان علوم قضایی امنیت شغلی دارند و بعد از اتمام تحصیل در این رشته‌های حقوقی و قضایی مشغول به کار می‌شوند. یکی از اصلی‌ترین حوزه‌های کاری فارغ‌التحصیلان علوم قضایی، محاکم قضایی جمهوری اسلامی ایران است و بیشتر آنها در کسوت قضا به خدمت می‌پردازند.

مهم‌ترین رشته تخصصی در دانشکده علوم قضایی که بر اساس فلسفه وجودی این دانشگاه یعنی تربیت قضات مؤمن، متعهد و متخصص ایجاد شده‌است، رشته‌های کارشناسی علوم قضایی و کارشناسی ارشد علوم قضایی است که تحصیل در این رشته‌های حقوقی و قضایی مشغول به کار می‌شوند. یکی از اصلی‌ترین حوزه‌های کاری فارغ‌التحصیلان علوم قضایی، محاکم قضایی جمهوری اسلامی ایران است و بیشتر آنها در کسوت قضا به خدمت می‌پردازند.

مهم‌ترین رشته تخصصی در دانشکده علوم قضایی که بر اساس فلسفه وجودی این دانشگاه یعنی تربیت قضات مؤمن، متعهد و متخصص ایجاد شده‌است، رشته‌های کارشناسی علوم قضایی و کارشناسی ارشد علوم قضایی است که تحصیل در این رشته‌های حقوقی و قضایی مشغول به کار می‌شوند. یکی از اصلی‌ترین حوزه‌های کاری فارغ‌التحصیلان علوم قضایی، محاکم قضایی جمهوری اسلامی ایران است و بیشتر آنها در کسوت قضا به خدمت می‌پردازند.

■ **شرایط و مزایای تحصیل در دانشگاه علوم قضایی**

در این قسمت به مهم‌ترین مزایای محصلان بورسیه در این دانشگاه می‌پردازیم:

۱- دانشجویان دانشگاه علوم قضایی بلافاصله پس از ورود به دانشگاه با گرفتن ابلغ کارآموزی به استخدام قوه قضائیه درآمده و ضمن برخورداری از مقرری ماهانه متعهد می‌شوند پس از فراغت از تحصیل دو برابر مدت تحصیل کارشناسی یعنی هشت سال و کارشناسی ارشد بیوسته یعنی ۱۲ سال، ۲- تخفیف مشغول گردند.

۳- دانشجویان در مدت تحصیل به کارآموزی قضایی می‌پردازند و علاوه بر اینکه با دادگاه‌ها آشنا می‌شوند با نهاد‌های مختلف و دستگاه‌های اجرایی نیز آشنا می‌گردند و بخش‌های مختلف قوه قضائیه را از نزدیک می‌بینند.

۴- دانشجویان بورسیه در طول تحصیل مقرری ماهانه(متناسب با حقوق پایه دو قضایی) دریافت می‌نمایند.

۵- فارغ‌التحصیلان ممتاز کارشناسی در صورت داشتن شرایط پذیرش بدون آزمون استعدادهای درخشان، برابر مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌توانند بدون شرکت در آزمون سراسری ارشد، در مقطع ارشد رشته‌های حقوق ادامه تحصیل دهند.

۶- بر خورداری از خوابگاه، بیمه درمانی و خدمات رفاهی در طول دوره تحصیلی در حدود امکانات دانشگاه.
رویکرد دانشگاه علوم قضایی در سال‌های پیش‌رو تقویت بیشتر بنیان‌های علمی این دانشگاه است و شاهدین هستیم که اعضای هیئت علمی و استاذان مدعو به این دانشگاه، اغلب از استادان بزرگ و مطرح رشته حقوق در ایران هستند.

■ **دانشجوی کارشناسی**

■ **دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری**

منزل و آپارتمان‌ها و برخی مجتمع‌های مسکونی دانست.

وی گفت: «عدم رعایت موازین ایمنی و خود کنترلی توسط صاحبان خودرو و غفلت هنگام ترک وسیله نقلیه، ناسامانی شرایط اقتصادی، بیکاری، مهاجرت و حاشیه‌نشینی در شهرها و نبود فرصت شغلی برای سارقان آزاد شده، خلأامنیتی در شهرها و کلانشهرها و عدم پوشش محیط بر اساس مؤلفه‌های امنیتی به روز، به ویژه در مناطق دور افتاده و حاشیه کلانشهرها که مأمنی برای فعالیت مجرمان شده‌است، از دیگر مواردی هستند که در این زمینه باید به آنها توجه داشت.»

سلیمانی وجود نداشتن ابزارهای کنترلی مناسب و مراقبت‌های پس از آزادی از زندان در خصوص سارقان حرفه‌ای و سابقه‌دار را نیز از مصادیق دامن زدن به افزایش سرفت خودرو عنوان کرد و افزود: «بنا بر ضرورت و اولویت‌های تعیین شده اداره پیشگیری‌های امنیتی انتظامی در سال ۱۴۰۰ برنامه‌ای با عنوان «مداخلات انتظامی وضعی کاهنده در راستای پیشگیری از سرفت اتومبیل» با همکاری بخش‌های تخصصی حوزه سرفت در نیروی انتظامی را در دستور کار خود قرار داده‌است.»

■ **موضوعی که فقط مربوط به قوه قضائیه نیست**

رئیس اداره پیشگیری‌های امنیتی انتظامی معاونت اجتماعی پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه عمده اقدامات پیشگیرانه این اداره کل را خلاصه شده در پنج بخش دانست و گفت: «اقدامات در مبدأ؛ شامل ارتقای ایمنی خودروهای تولید داخل از طریق شرکت‌های خودروساز داخلی و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و تجهیز به سامانه‌های ضد سرفت (ایموبلایزر) در تمامی خودروهای تولیدی - سیستم کدینگ برخی قطعات خودرو - نصب GPS به عنوان آپشن، اقدامات در مقصد، اقدامات پیشگیرانه مرتبط با مالکین خودرو و اقدامات پیشگیرانه از طریق مداخلات انتظامی از سوی پلیس و نهایتاً از رخ اقداماتی که از سوی ما پیش بینی شده‌است.»

وی و شکلات به موقع شناسایی و سریع رفع شود. رئیس اداره پیشگیری‌های امنیتی معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه هم اخیراً با بیان اینکه برابر با سوابق و آمارهای موجود از سال ۹۳ تا سال ۹۹ جرم سرفت مستوجب تعزیر ۲۲ درصد از کل جرائم کشور را شامل می‌شود، به ایرنا گفت: «حدود ۴۰درصد از سرفت‌های تعزیری کشور مرتبط با وسایل نقلیه‌روهای متکثوفه در هفته اول (الحاظ کنیم دیده در استان تهران رخ می‌دهد.»

■ **ابوالفضل سلیمانی** با بیان اینکه بیش از ۸۰ درصد از سرفت‌ها در هفته نخست منجر به کشف می‌شود، افزود: «آمارها حاکی از آن است که حدود ۲۰درصد از سرفت‌ها در ۲۴ ساعت اول و در حالی که قطعاتی از آن به سرفت رفته است کشف می‌شود و اگر سهم تعزیر براساس قانون از حداقل و حداکثر مجازات به می‌شود که بیش از ۸۰درصد از خودرها در هفته اول کشف می‌شوند. انگیزه سارق در واقع سرفت قطعات و لوازم خودرو یا استفاده از وسیله نقلیه برای ارتکاب به سرفت مجرمان بوده‌است.»

این مقام مسئول مهم‌ترین علل سرفت خودرو و سرقت‌های اخیر افزایش چشمگیری داشته‌است. این افزایش موجب شده تعداد سرفت‌های تعزیری در استان تهران در هفته اول (الحاظ کنیم دیده این مقام مسئول مهم‌ترین علل سرفت خودرو و سرقت‌های اخیر افزایش چشمگیری داشته‌است. این افزایش موجب شده تعداد سرفت‌های تعزیری در استان تهران در هفته اول (الحاظ کنیم دیده این مقام مسئول مهم‌ترین علل سرفت خودرو و سرقت‌های اخیر افزایش چشمگیری داشته‌است. این افزایش موجب شده تعداد سرفت‌های تعزیری در استان تهران در هفته اول (الحاظ کنیم دیده

و نیز نداشتن مشکل امنیتی (به تشخیصی وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) به تابعیت ایران پذیرفته می‌شوند.

در خصوص بحث تابعیت یک نکته مهم دیگر وجود دارد که در مورد تابعیت مضاعف است، تابعیت مضاعف یا همان دو پاسپورت داشتن یعنی یک شخص همزمان تابعیت دو یا چند کشور را داشته باشد و به این ترتیب می‌تواند از پاسپورت دو یا چندم خودش استفاده کند. البته باید گفت تابعیت مضاعف ممکن است مشکلاتی را برای اشخص چند تابعیتی به وجود بیاورد مثلاً در مورد پرداخت مالیات، خدمت نظام وظیفه، بحث ارث، بحث وصیت و... که ممکن است برای آن شخص مشکلاتی ایجاد شود، گاهی هم دولت‌ها در مورد حمایت سیاسی از این افراد که دارای چند تابعیت هستند دچار اختلافاتی می‌شوند. مطابق با ماده ۹۸۹ قانون مدنی مااگر فردی علاوه بر تابعیت ایرانی تابعیت دیگری داشته باشد از نظر قانون ایران تنها تابعیت ایرانی او مورد قبول است و تابعیت یا تابعیت‌های دیگر او از طرف قانون ایران به رسمیت شناخته نمی‌شود.

■ **محقق و پژوهشگر در علم حقوق**